

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือการปกครองคณะสงฆ์โดยหลัก คือการปกครองตามธรรมวินัย และให้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุน คราวใดเมื่อเกิดความไม่เรียบร้อยขึ้นในคณะสงฆ์จนเป็นเหตุขัดข้องในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อครั้งพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมากในประเทศอินเดีย คณะสงฆ์และทางศาสนาได้ดำเนินการในลักษณะเช่นนี้โดยเฉพาะเมื่อก้าวถึงประเทศไทย

อำนาจการบริหารวัดอย่างในสมัยสุโขทัยยังปรากฏชัดเจนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น ดังกล่าวไว้ในโครงสร้างอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ว่า กษัตริย์อาจแต่งตั้งสมภาร และสมภารประจำวัดต่างๆ แต่นั่นก็เป็นเฉพาะวัดหลวงเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านก็เป็นผู้มีส่วนในการเลือกหรือแต่งตั้งสมภารวัดราษฎร์ที่ตนเป็นผู้สร้างหรือสนับสนุนอยู่ ขอบเขตอำนาจของสมเด็จพระสังฆราชเองที่ตัดสินใจลงโทษ หรือควบคุมพฤติกรรมพระสงฆ์ที่อยู่ในที่ห่างไกลก็เป็นเรื่องทำได้ลำบาก หากแต่อาศัยชาวบ้านในชุมชนเองคอยควบคุมพฤติกรรมพระสงฆ์ของตนเอง ดังที่ทราบกันแล้วว่าในอดีตนั้น

ครั้งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงถวายช่วยจัดระบบปกครองขึ้นเป็นครั้งแรกด้วยการที่ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยยกเลิกฉบับแรกนั้นก็เพื่อจัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ใหม่ให้มีรูปแบบคล้ายกับการปกครองฝ่ายอาณาจักร ครั้นเมื่อถึงรัชการปัจจุบันได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสองฉบับนี้เป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ และเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ด้วย และต่อมาก็ได้กำหนดให้มีเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออกคำสั่ง มีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและเป็นหน่วยงานดำเนินกิจการคณะสงฆ์ และกิจการพระศาสนาที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานอันสำคัญยิ่งของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรหลัก

ในการปกครองคณะสงฆ์ หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับวัด ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสิ้น เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือเป็นบุคคลตามกฎหมายตามความในมาตรา ๓๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๕ แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นๆ วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ ในการต่างๆ เองมิได้จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา ๓๑ วรรคสาม ว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัดตามมาตรา ๓๖ และเป็นผู้แทนวัดตามมาตรา ๓๑ วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และไวยาจักรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง^๑

ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา เป็นการปกครองเพื่อบังคับบัญชาดูแลผู้ได้บังคับบัญชาให้อยู่ในความเรียบร้อยดีงาม ส่วนการบริหารจะเป็นไปเพื่อการบริหารจัดการที่จะประสบผลสำเร็จ โดยผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารเองต้องประพฤติธรรม และใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร และต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งพึงสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทย ต้องบริหารให้มีประสิทธิภาพที่ดี ให้เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ ตามที่คณะสงฆ์ของไทยได้ยึดถือปฏิบัติติดต่อกันมาตั้งสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และจะเห็นได้ว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอดีตนั้น มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการปกครอง การศึกษาสงเคราะห์ หรือรวมกระทั่งด้านการเผยแผ่ต่างๆ เป็นต้น เป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพทั้งนั้น จึงทำให้พระพุทธศาสนาของเราเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคง จนถึงปัจจุบันนี้ แต่ในยุคปัจจุบันเกิดปัญหาต่างๆ อย่างมากมายในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของประเทศไทย การบริหารไร้ประสิทธิภาพมากกว่าอดีต ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการปกครอง ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการต่างๆ เป็นต้น

^๑ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปยุโธ), การคณะสงฆ์และการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖.

เมื่อเกิดการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพแล้ว^๒ ก็เกิดความอ่อนแอของการปกครองคณะสงฆ์ขึ้น เกิดเสื่อมศรัทธา ความเอือมระอาของพุทธศาสนิกชน หรืออาจจะเป็นต้นตอของการล่มสลายของพุทธศาสนานาในอนาคตก็น่าเป็นได้ แต่ในทางกลับกันแล้ว เมื่อคณะสงฆ์มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ^๓ คณะสงฆ์ก็เกิดความเรียบร้อยดีงามในหมู่คณะสงฆ์และป้องกันภัยอันตรายจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรคณะสงฆ์ของไทย และเป็นกระการในการรักษาดำรงไว้ในพระพุทธศาสนาให้อยู่สืบไปตลอดกาล

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น นั้นยังเกิดปัญหาด้านการปกครองและการสื่อสารที่ยังไม่ทั่วถึง บางครั้งก็ยังมีภาระการดำเนินงานที่ล่าช้าการจัดกิจกรรมในทางพุทธศาสนาในแต่ละวัดยังมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง สถานที่ของวัดยังจัดการไม่ค่อยเรียบร้อยเป็นสัดส่วน และที่เห็นได้ชัดคือการขาดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับวัดและขัดแย้งกัน ขาดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงานช่วยกัน กิจกรรมของสงฆ์ที่ควรปฏิบัติการปฏิบัติยังขาดตกบกพร่อง ผู้นำยังไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมเท่าที่ควร โดยวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น(มหานิกาย) “มีทั้งหมด ๑๘ ตำบล มี ๑๕๘ วัด โดยมีจำนวนพระภิกษุ ทั้งสิ้น ๑,๓๒๕ รูป

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระภิกษุที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จึงมีความคิดว่า เป็นที่น่าสนใจว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันหรือไม่ และควรศึกษาต่อไปว่าจะมีแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อที่จะนำข้อมูลในการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ ของในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

^๒ ชัยพันธ์ ประภาสวดี , Daily News – Manager Online, (๑ ตุลาคม ๒๕๕๕).

^๓ พระครูปลัดอาทิต อดุลเวที (ชองดี), “การศึกษาแนวความคิดวิธีการปกครองของพระเทพโสภณ”, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕) บทคัดย่อ.

^๔ สำนักงาน กองเลขฯ เจ้าคณะอำเภอเมือง, “เอกสารสำรวจประชากรวัด”, ๒๕๕๕.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” มีการกำหนดขอบเขตดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยศึกษาเฉพาะประเด็นประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ดังนี้^๕ (๑) การปกครอง (๒) การศาสนศึกษา (๓) การศึกษาสงเคราะห์ (๔) การเผยแผ่ (๕) การสาธารณูปการและ(๖) การสาธารณสงเคราะห์

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ๑.อายุ ๒. จำนวนพรรษา ๓. วุฒิการศึกษาสามัญ ๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม-บาลี ๕.สถานะทางการคณะสงฆ์ ๖.ประสบการณ์ในการทำงาน

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามแบบแผนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ คือ ๑.ด้านการปกครอง ๒. ด้านการศาสนศึกษา ๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๔. ด้านการเผยแผ่พระศาสนา ๕. ด้านการสาธารณูปการ ๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

^๕กรมการศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม, คู่มือพระสังฆาธิการและพระวินยาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒), หน้า ๗๑.

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยโดยเฉพาะวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น^๖

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรจากการให้ตอบแบบสอบถาม คือ พระสงฆ์ภิกษุ ที่สังกัดอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๒๕๗ รูป

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๕ จนถึงเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๕ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๓ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานของพระสงฆ์ภิกษุภายในวัดอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายตามที่เกณฑ์คุณภาพและเวลาที่ทางวัดและทางเถรสมาคมได้กำหนดไว้

การบริหารจัดการคณะสงฆ์ หมายถึง งานที่พระสงฆ์ภิกษุในวัดเขตอำเภอเมือง จะต้องปฏิบัติหรือจะต้องกระทำอันถือเป็นหน้าที่ทางการปกครองคณะสงฆ์ ประกอบด้วย(๑) การปกครอง (๒) การศาสนศึกษา (๓) การศึกษาสงเคราะห์ (๔) การเผยแผ่(๕) การสาธารณูปการ และ (๖) การสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นกิจการคณะสงฆ์เป็นกิจการทางพระศาสนาที่เน้นงานในหน้าที่ขององค์กรการปกครองคณะสงฆ์

^๖ สำนักงานกองเลขาฯ เจ้าคณะอำเภอเมือง, “เอกสารสำรวจประชากรวัด”, ปี ๒๕๕๕.

การปกครองคณะสงฆ์ หมายถึง การดูแลคณะสงฆ์และการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่ดูแลวัดใน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ให้ปฏิบัติตามวินัย กฎหมายกฎหมายเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ ของมหาเถรสมาคม และตามบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช

การศาสนศึกษา หมายถึง การจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุ รวมทั้งส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาเล่าเรียนในสำนักเรียนด้วย

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเล่าเรียนที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษาหรือจัดสถานศึกษา เพื่อสงเคราะห์แก่เยาวชนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนศึกษาธรรม โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ตามสถานศึกษาต่างๆ ให้ได้รับความรู้

การเผยแผ่ หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยจัดให้มีการฟังธรรมเทศนาการบรรยายหรือปาฐกถาธรรม การจัดศาสนพิธีต่างๆ เพื่อรักษาพิธีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา และการให้ธรรมแก่คนในชุมชน รวมทั้งจัดให้มีการบรรยายธรรมตามสถานศึกษาอีกทางหนึ่ง

การสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสมบัติไว้ในวัด ด้วยการรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง ตกแต่งศาสนวัตถุ และศาสนสถาน ที่อยู่เดิมให้ถาวร และก่อสร้างเพิ่มเติมให้เหมาะสม กับศาสนสมบัติที่จำเป็นต่อการดำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคง

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่คนในชุมชน โดยการจัดกิจกรรมอันเป็นศาสนสมบัติหรือสาธารณกุศลเพื่อช่วยเหลือแก่คนในสังคม และการพัฒนาชุมชน

พระสังฆาธิการ เป็นคำรวมตำแหน่งพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ เริ่มใช้มาแต่ พ.ศ.๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบัน โดยมีกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ กำหนดนามเป็นครั้งแรก โดยเปลี่ยนคำว่า "พระคณาธิการ" มาเป็น "พระสังฆาธิการ" ให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินการคณะสงฆ์ รวมคำว่า "พระ" "สังฆ" และ "อธิการ" เป็น "พระสังฆาธิการ" แปลตามรูปศัพท์ว่า "พระภิกษุผู้ทำงานโดยสิทธิขาดในทางคณะสงฆ์" "พระภิกษุผู้ทำงานคณะสงฆ์โดยมีอำนาจเต็มตามตำแหน่ง" ซึ่งในแม่บทท่านบัญญัติว่า หมายถึง "พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์"

พระภิกษุ หมายถึง นักบวชในศาสนาพุทธที่จำพรรษาอยู่ในวัดซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนวัดและสังกัดอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๑.๖ สมมุติฐานในการวิจัย

สมมุติฐานที่ ๑ พระภิกษุ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ ๒ พระภิกษุ ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ ๓ พระภิกษุ ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ ๔ พระภิกษุ ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม- บาลี ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ ๕ พระภิกษุ ที่มีสถานะทางการคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ ๖ พระภิกษุ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๑.๗.๒ ได้ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๑.๗.๓ ได้ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๑.๗.๔ ผลการวิจัยที่ได้นำไปเป็นข้อมูลทางวิชาการและแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น